

навчальної програми”, яка передбачає не пряме нав’язування тих чи інших принципів, а підбір відповідних їм завдань і прикладів. Підручники ж містять не просто навчальну інформацію, а зашифровані стереотипи та впровадження бажаних для даного суспільства переваг [1].

Професійні стереотипи – це досягнення високого рівня майстерності не тільки знань, але й автоматизованих умінь і навичок, управління якими відбувається під впливом підсвідомих установок, а не свідомості [3, с.139].

Н.Ю. Посталюк визначає педагогічні стереотипи як поведінкові, когнітивні, афективні еталони, на які орієнтується педагог у своїй професійній діяльності – це стереотипи мислення, емоцій, реакцій, поведінки. На певному етапі молодому педагогу-практику вони є необхідними та допомагають вихователю швидко орієнтуватися у різноманітних ситуаціях, будувати свою діяльність у реальних початково-виховних умовах [4].

Стереотипи впливають на педагогічну діяльність та є своєрідними бар’єрами ефективної педагогічної взаємодії. Проблеми педагогічної взаємодії виникають тоді, коли педагог в процесі подачі матеріалу спотворює зміст інформації згідно з сформованими у нього власними стереотипами, та через стереотипність мислення. Дотримуючись такої позиції, свідомо чи несвідомо, відбувається нав’язування педагогом своїх поглядів, переконань, думок, ціннісних орієнтацій та ін.

Таким чином, важливим моментом в процесі формування інформаційних повідомлень є:

1. вміння педагога проаналізувати інформацію, що подається та виявити чи не спотворена вона власними педагогічними стереотипами;
2. вміння визначити стереотипи, що є перешкодою для ефективного сприйняття;
3. будувати інформаційне повідомлення необхідно з метою усунення стереотипності.

Література

1. Альтюссер Л. Эссе по идеологии / Л.Альтюссер. – Нью-Йорк: Версо, 1993. – 120с.
2. Максименко С.Д. Генезис существования личности. - К.: Изд-во ООО «КММ», 2006. – 240 с.
3. Петренко В.Ф. Семантический анализ профессиональных стереотипов // Вопросы психологии. – 1986. – № 3. – С. 133-143.
4. Планирование профессиональной карьеры / Сост. – Н.Ю. Посталюк. – Самара: Профи, 2001. – 31 с.
5. Психологічна наука, вчитель, учень/ За ред. В.І. Войтка. – К.: Рад. школа, 1979. – 182 с.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Вятчаніна Людмила Іванівна

Київський славістичний університет 03150,
вул. Анрі Барбюса, 9, м. Київ, Україна

Аналізуються шляхи формування екологічної культури майбутніх керівників навчальних закладів, доведено, що вимоги екологічної культури мають стати складовою їх світогляду, запорукою порятунку довкілля.

90-ті роки ХХ ст. та на початку ХХІ-го ст. в Україні кількість навчальних закладів та організацій, що надають освітні послуги, значно збільшилась. Відповідно збільшилась і потреба у кваліфікованих фахівцях, спроможних організувати якісний навчальний процес.

Підготовку фахівців в галузі управління навчальним закладом в м. Києві здійснюють Центральний інститут післядипломної освіти НАПН України, який є одним із засновників підготовки керівників шкіл у нашій державі і здійснює цю роботу протягом останньої чверті століття, Київський національний університет імені Тараса Шевченка та низка національних педагогічних університетів. Попри це потреба Київської області в спеціалістах з управління навчальним закладом не забезпечена.

З метою реалізації цієї проблеми у 2006 році у Київському славістичному університеті на кафедрі педагогіки та управління освітою відкрита магістратура зі спеціальності 8.000009 «управління навчальним закладом». До початку управлінської діяльності у кожного студента магістратури чітко визначається потенціальна основа управлінської культури, яка виникла як підсумок попередньої діяльності людини, так чи інакше пов'язаної з управлінням у процесі засвоєння нею відповідного досвіду.

Особливе місце у формуванні майбутнього керівника в галузі управління навчальним закладом посідає система знань з екологічної свідомості, мислення та культури. Вважаємо, що екологічна культура забезпечує підвищення якості професійної освіти, тому що є елементом загальноосвітньої культури. З цією метою серед варіативної частини навчальних дисциплін в робочий навчальний план з цієї спеціальності була включена дисципліна «Екологічна культура керівника».

Для якої б діяльності не готувався спеціаліст він повинен володіти екологічною свідомістю і культурою. Якщо передача знань, вмінь, навичок - задача спеціалістів, то формування відношення до природи, цілей та мотивів взаємодії з нею, готовність обрати екологічно спрямовані стратегії діяльності - задача усіх педагогів. Тому екологізація освіти, що передбачає застосування принципу інтегрованості та міждисциплінарності у вирішенні завдань екологічної освіти і виховання, є важливою сучасною тенденцією в освіті і впроваджується в навчальному процесі кафедри. Враховуючи це ми створили ефективну систему екологічної освіти та виховання, орієнтовану на взаємозв'язок професійної підготовки магістрів з конкретним завданням науково-технічного прогресу.

Важливою умовою формування екологічної культури магістрів є підвищення екологічної культури викладачів, що передбачає у першу чергу розвиток здібностей та вмінь викладачів впроваджувати екологізацію знань в навчальний процес. Висока екологічна культура повинна стати у майбутньому важливим кваліфікаційним критерієм викладача вищих навчальних закладів.

Приміром ВНЗ Німеччини уже сьогодні при зарахуванні на посаду викладача в усіх предметних галузях, серед інших, запропоновано вводити і оцінювати такі показники як компетентність і готовність викладача до екологізації навчання.

Вимоги екологічної культури мають стати складовою світогляду і мірилом практичних дій кожної людини у світі природокористування, запорукою порятунку довкілля, забезпечення сталого розвитку цивілізації. Засвоєння цих знань буде сприяти подоланню екологічної кризи.